

PŘEDMĚT: ZE 0103 RELIÉF A STAVBA ZEMĚ

- Úvod - podmínky, struktura, základní geomorfologická terminologie: úvod, geomorfologická terminologie, členění geomorfologie

GEOMORFOLOGIE

SYSTEM PŘÍRODNÍCH VĚD S PŘESAHEM DO TECHNICKÝCH VĚD

TERMINOLOGIE

- speciální názvosloví - obecné (např. údolní niva, závrt, jeskyně) - oronyma = jména jednotlivých složek reliéfu

- velkých
(vysočin, nížin)

- jednotlivých tvarů
(údolí, propastí, jeskyní)

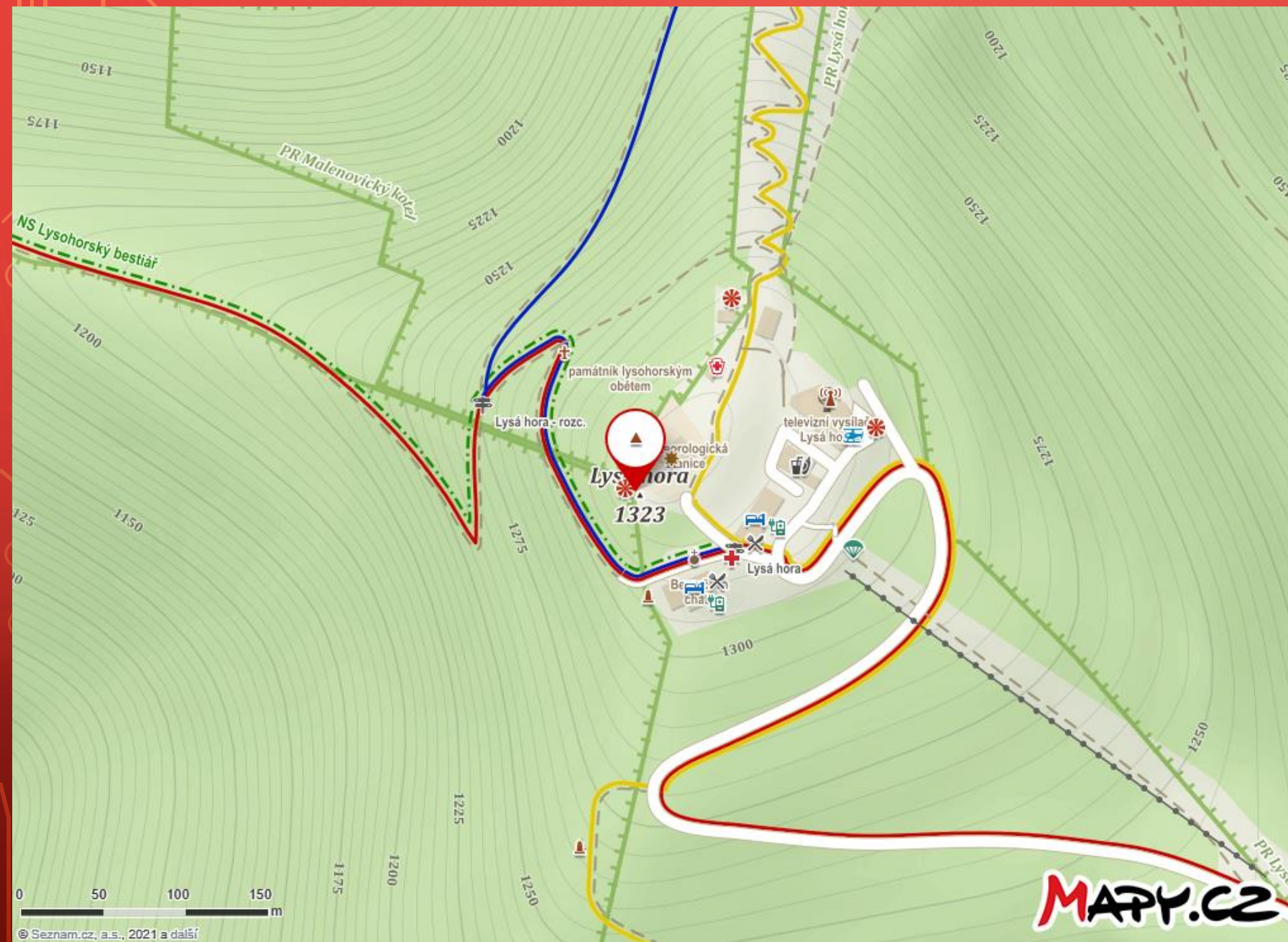
VRCHOLOVÉ BODY

jsou lokálními maximy nadmořských výšek • z vrcholových bodů vychází síť spádnic • některé vrcholové body bývají na topografických mapách označeny kótou s nadmořskou výškou

ZÁKLADNÍ MORFOMETRICKÉ CHARAKTERISTIKY RELIÉFU

- bodové, liniové a plošné Bodové morfometrické charakteristiky (uzly) •
Vrcholové body • Depresní body

MAPY.CZ

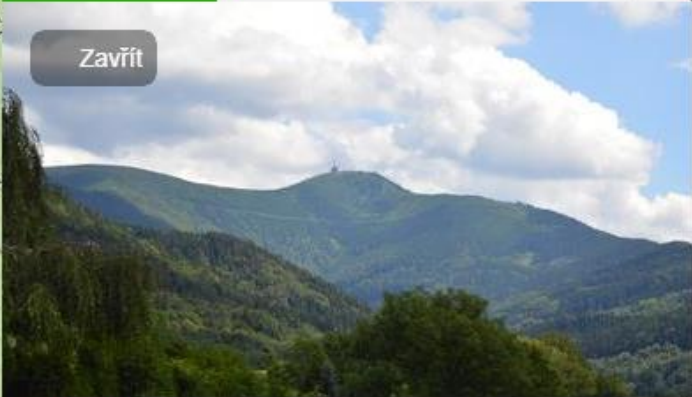
Hledání

Trasa

Moje mapy

PM

Zavřít

PANORAMA FOTKY 3D POHLED

Lysá hora (1323 m)

Hora, výškový bod

Krásná, Moravskoslezský kraj, Česko

Trasa

Uložit

Sdílet

Tipy na výlet

Počasí 12°

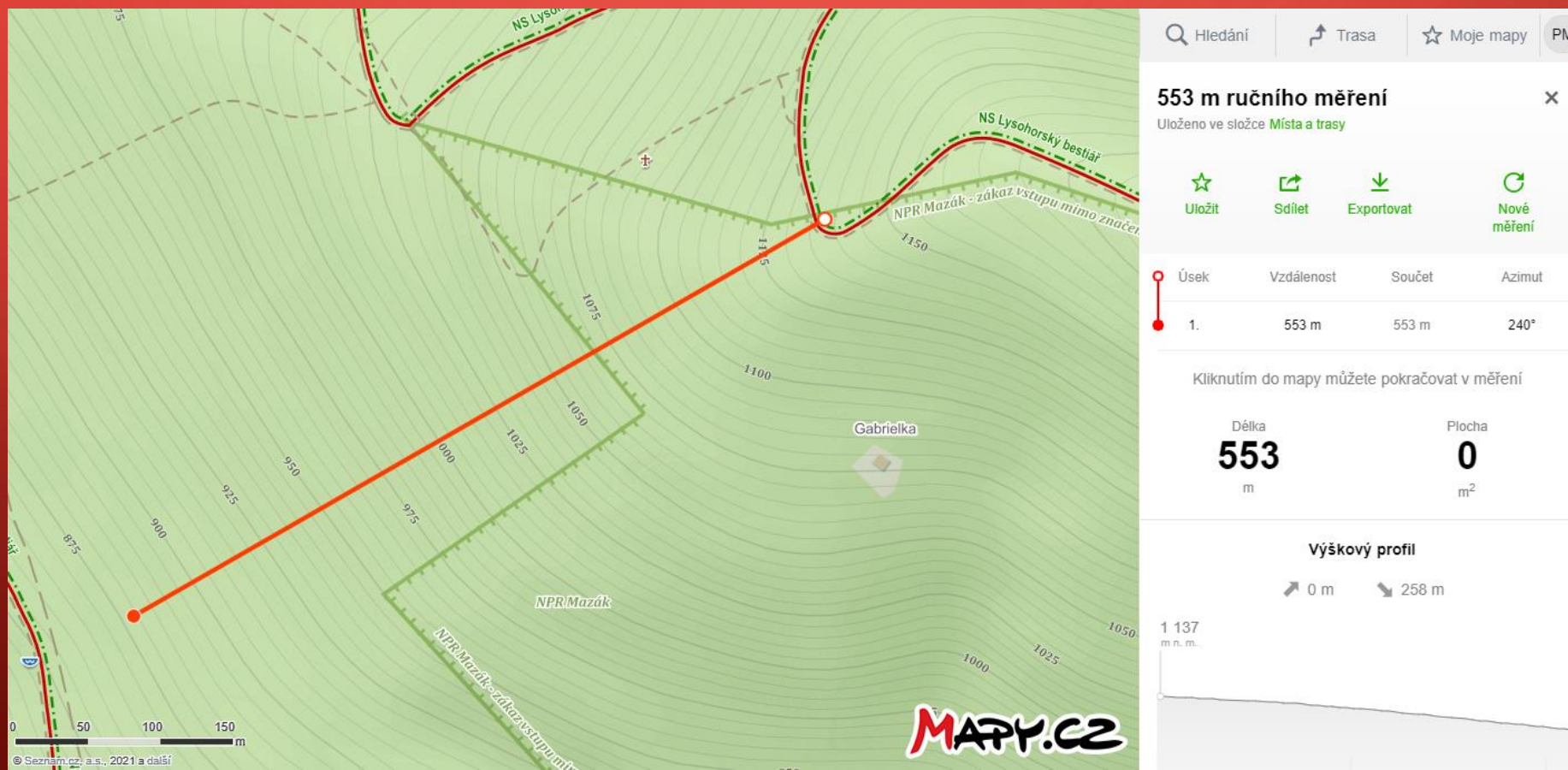
Lysá hora je nejvyšší horou Moravskoslezských Beskyd. Pro svou jedinečnost je vyhledávaným turistickým cílem, jak v letní tak v zimní sezóně. Těsně pod vrcholem jsou dva lyžařské vleky. Na vrcholu hory stojí telekomunikační věž, služebna Horské služby, meteorologická stanice, bufet a pamětní deska padlým ve druhé světové válce.

DEPRESNÍ BODY

- jsou lokálními minimy pole nadmořských výšek • v jejich bezprostředním okolí reliéf na všechny strany stoupá • spádnice směřují do depresních bodů, které tak vytváří uzly lokálních sítí spádnic

SPÁDOVÁ KŘIVKA

- Spádová křivka (spádnice) spojující dva body, které leží ve směru jejího největšího spádu (protíná všechny vrstevnice v pravém úhlu)

MORFOMETRICKÉ CHARAKTERISTIKY

- Úpatnice - čára styku dvou různě skloněných dílčích ploch na rozhraní úbočí a údolí, svírajících spolu zpravidla tupý úhel
- Údolnice - čára spojující místa největšího vhloubení údolního terénního tvaru - má ze všech spádnic tohoto terénního tvaru nejmenší sklon spádnice - myšlená čára, orientovaná v každém bodě ve směru maximálního sklonu povrchu
- Hřbetnice - čára styku dvou přilehlých svahů téhož hřbetu - spojuje relativně nejvyšší body terénního tvaru (je i rozvodnicí) - má ze všech spádnic na ploše hřbetu nejmenší sklon

MORFOMETRICKÉ CHARAKTERISTIKY

- Plošné, geometricky jednoduché plochy = morfologické jednotky, facety nebo elementární povrchy • jsou odděleny hranami (lomy spádu) • pokud vznikají jednosměrným působením jednoho geomorfologického procesu, označujeme tyto plochy jako geneticky stejnorodé

JESENÍKY

KLASIFIKACE POVRCHOVÝCH TVARŮ:

- 3 úrovně:
 - • GJP - geometricky jednoduchá plocha
 - • tvar reliéfu
 - • typ reliéfu

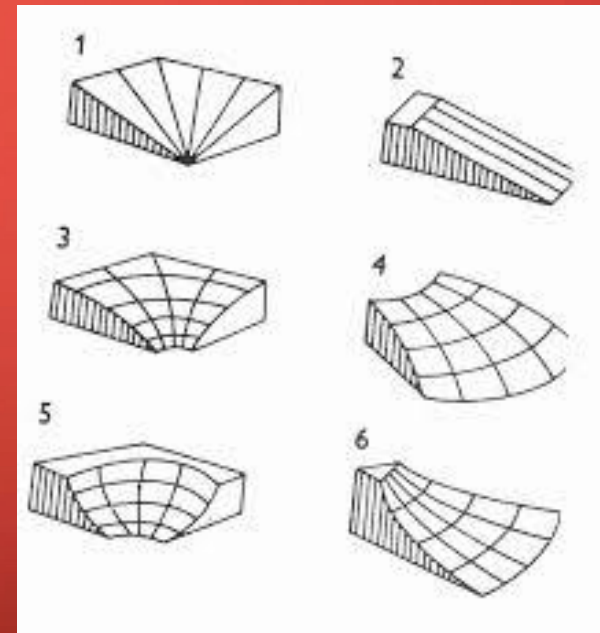
GEOMETRICKY JEDNODUCHÁ PLOCHA

- Plochy navzájem odděleny lomy spádu - stýkají se v uzlech
- Klasifikace ploch:
 1. podle vzhledu
 2. podle sklonu
 3. podle orientace
 4. podle geneze
 5. podle expozice

PODLE VZHLEDU = PODLE TVARU SPÁDNIC

- plochy:
 - přímé
 - konvexní (vypouklé)
 - konkávní (vhloubené)

	konvexní	konkávní
konvexní		
konkávní		

PODLE SKLONU:

- - měřením v terénu - měřením na mapě pomocí sklonového měřítka
- 90-55 stupňů – sruby
- 55-35 stupňů – srázy
- 35-25 stupňů – velmi příkře skloněné
- 25-15 stupňů – příkře skloněné
- 15-5 stupňů – značně skloněné
- 5-2 stupně – mírně skloněné
- 2-0 stupně – rovinné

PLOCHY

- podle orientace ploch - vůči světovým stranám • plochy orientované k S, J, V, Z, SZ, JZ, SV, SZ
! severní svah = svah orientovaný k severu
- podle geneze • geneticky stejnorodé plochy • geneticky nestejnorodé (různorodé) plochy

EXPOZICE SVAHU PRADEĚDA (1 492 M)

EXPOZICE PLOCHY

- morfometrický parametr • vyjadřuje míru vystavení georeliéfu působení exogenním činitelům • definována jako úhel mezi normálou plochy a směrem, vůči němuž expozici uvažujeme (např. slunečnímu záření, větru nebo atmosférickým srážkám) expozice svahu je závislá na: • orientaci plochy • sklonu plochy - je velmi důležitá pro intenzitu a druh exogenních geomorfologických pochodů - u klimatických charakteristik: anemoorografickém efektu

TVAR RELIÉFU

- • Jednoduchá, zpravidla malá část reliéfu • složená z GJP Klasifikace tvarů reliéfu podle:
 - velikosti
 - vzhledu: konvexní konkávní ploché
 - geneze

FORMY RELIÉFU A JEJICH PARAMETRY

typ	subtyp	velikost	příklad
mikroformy	efemerní	cm ²	zemní pyramida
	střední	m ²	záclona v jeskyni
mezoformy	malé	100 m ²	závrt
	střední	10 000 m ²	suk
	velké	0,1 – 10 km ²	krasová plošina
makroformy		100 km ²	pánev
velké morfostruktury		10 ⁴ km ²	klenba
megaformy		10 ⁶ km ²	šelf
Planetární formy		10 ⁷ km ²	Oceánská pánev

KONVEXNÍ TVARY

- pahorek - vyvýšenina malých rozměrů; $RV < 150$ m
kupa - ploše zaoblená vyvýšenina s půdorysem
kruh nebo elipsa
kužel - ostrý vrchol
- vrch - RV 150 - 300 m
- hora - RV 300 - 600 m
- velehora - $RV > 600$ m
- hřbet x hřeben
- temeno - nejvyšší část hřbetu
- rozsocha

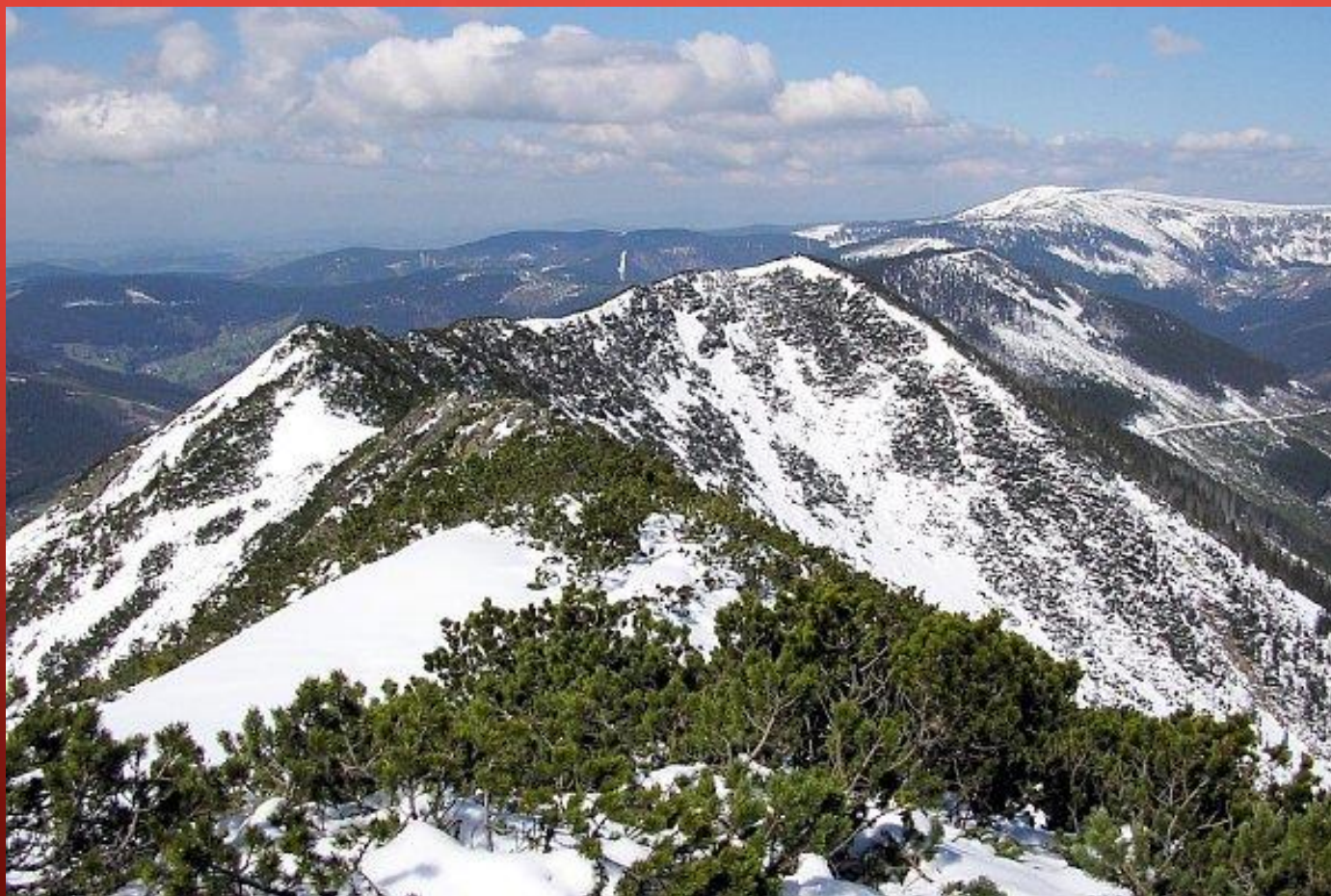
KUPA - RALSKO

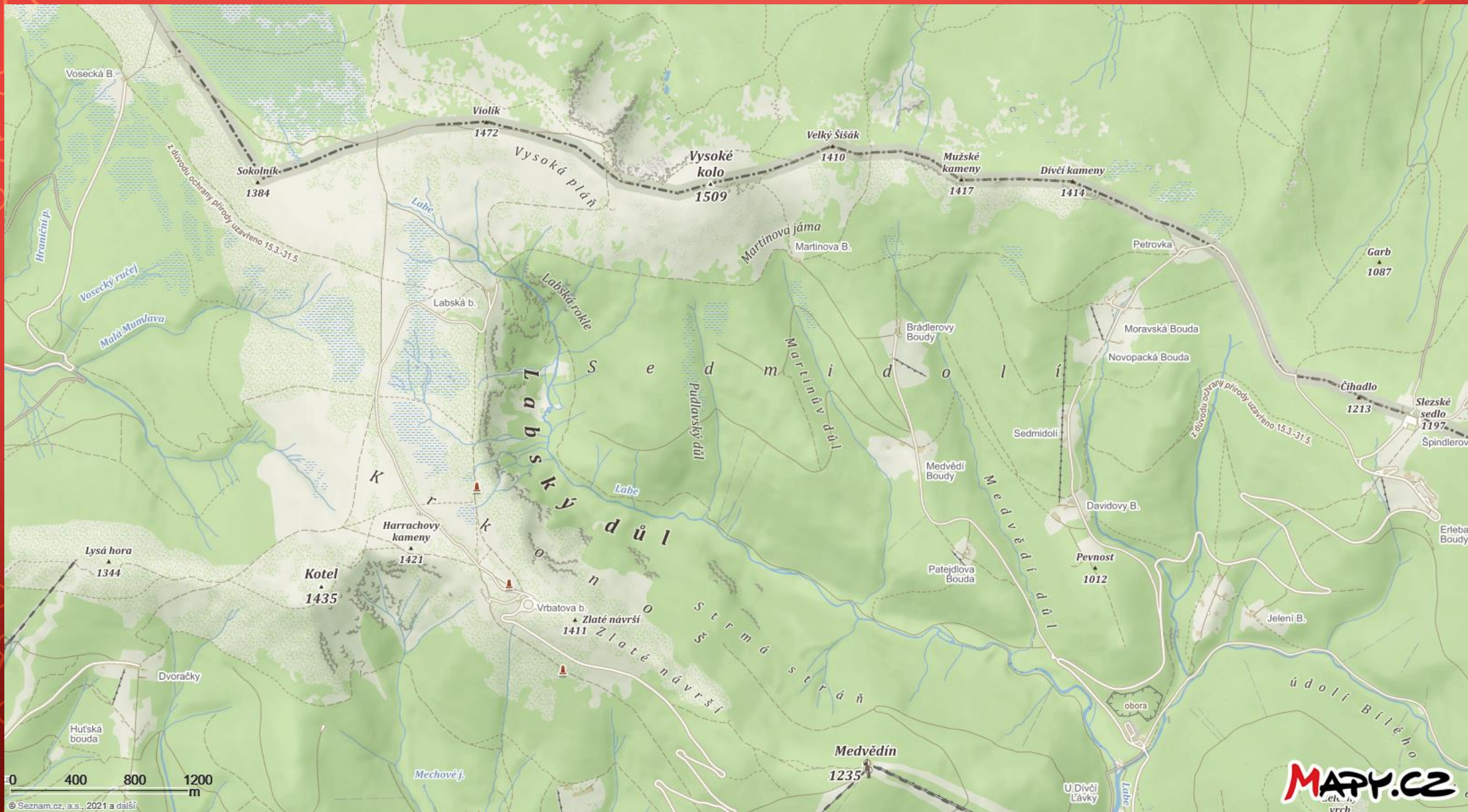

Foto: [Martin Rak](#)

HŘEBEN

- protáhlá vyvýšenina - skalnatá vrcholová část (Krkonoše, Kozí hřbety)

0 400 800 1200
m

© Seznam.cz, a.s., 2021 a další

MAPY.CZ
elektronické mapy
vrch

HŘBET

[Vysoké kolo](https://randosetbalades.canalblog.com) randosetbalades.canalblog.com

HŘBET

KONKÁVNÍ TVARY

- kotlina - ze všech stran vyšší reliéf, ploché dno
- brázda - výrazná, úzká, protáhlý tvar
- brána - spojuje sníženiny
- úval - otevřený; čelní předhlubeň
- pánev - strukturní
- prolom - tektonický
- rift - makroforma
- závrt - v krasu
- koryto vodního toku

KRKONOŠE MALÝ STAV

SOKOLOVSKÁ PÁNEV

PLOCHÉ TVARY

- plošina
- planina (náhorní plošina)
- zarovnané povrchy
- údolní niva

ŘEKA MORAVA

Chráněný areál Devínske aluvium Moravy tikdnv.sk

TVARY RELIÉFU PODLE GENEZE

- podle geneze:
 - akumulční tvary - fluviální, eolické, glaciální,....
 - erozní (destrukční tvary)
 - strukturní tvary
 - antropogenní tvary

AKUMULAČNÍ TVAR

Písečný přesyp u Písta kudyznudy.cz

TYPY RELIÉFU

- soubor tvarů georeliéfu
 - typologie: morfometrické typy reliéfu podle geneze podle absolutní nadmořské výšky a podle relativní nadmořské výšky – vztaženo k jednotkové ploše (např. 1 km²)

typy reliéfu podle absolutní nadmořské výšky: nížiny vysočiny

TYPY RELIÉFU

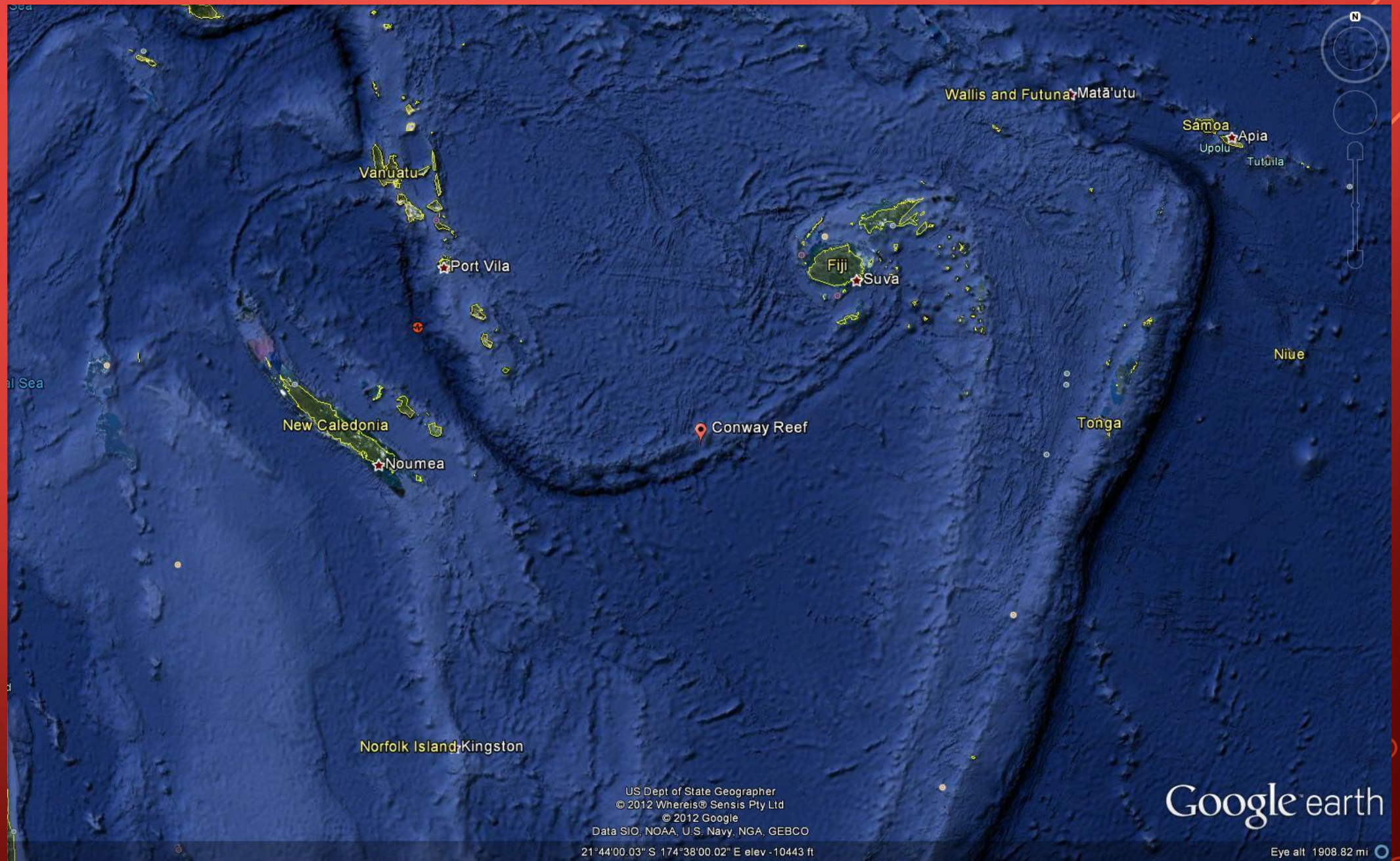
- typy reliéfu podle relativní výškové členitosti
 - roviny (0 - 30 m)
 - pahorkatiny (30 - 150 m) 30 - 75 - 150 m
 - vrchoviny (150 - 300 m) 150 - 225 - 300 m
 - hornatiny (300 - 600 m) 300 - 450 - 600 m
 - velehornatiny (nad 600 m)
- Typ reliéfu : - na horizontálně uložených horninách - rozčleněné sedimentární tabule - pískovcového skalního města, tvary reliéfu: - skalní věže - skalní brány

TYPY RELIÉFU PODLE GENEZE

- reliéf pevnin: strukturní typy reliéfu typ reliéfu podle převládajícího působení exogenních činitelů (fluviální, glaciální,.....)
- reliéf oceánského dna

[Pacific ocean water depth map - marine chart \(fishermap.org\)](http://fishermap.org)

PACIFIC OCEAN

US Dept of State Geographer
© 2012 Whereis® Sensis Pty Ltd
© 2012 Google
Data SIO, NOAA, U.S. Navy, NGA, GEBCO

21°44'00.03" S 174°38'00.02" E elev -10443 ft

Google earth

Eye alt 1908.82 mi